

“Lüzum Üzerine” Verilen Beyanlara Karşı Dava Açılması Mümkün Mü?

Uyuşmazlık Konusu

Gelir İdaresi ile Mükellefler arasında zaman zaman fikir ayrılığı doğması işin doğası gereğidir. Bu gibi durumlarda, taraflar arasında ihtilaf yaşanan kısımların ihtilaf yaşanmayan kısımlardan ayrıştırılması, böylece ihtilaf yaşanan kısma ilişkin işlemin ayrıca yürütülmesi pratik ve yararlı bir çözüm olarak görünmekle birlikte Vergi Usul Kanununda (VUK) bu “çözüm yoluna” ilişkin bir düzenleme yapılmamıştır.

Somut ifade ile, Gelir İdaresi bazen, “kayıtlarından şu şu faturaları çıkar KDV iadeni al” veya “şu şu makbuzlara ilişkin stopaj iade talebinden vazgeç, gerisini yapalım” demek durumunda kalabiliyor. İşte bu gibi durumlarda, mükelleflerin alacağın ihtilafsız kısmına ulaşmak için verdikleri düzeltme/pişmanlık beyanları veya feragat dilekçeleri VUK bakımından diğerlerinden ayrışmıyor. Keza, buna benzer şekilde, bazen Gelir İdaresi, mükelleflerden fatura düzenlemelerini, buna göre beyanname vermelerini de isteyebiliyor. Bu gibi durumlarda da mükellefler tarafından yapılan “rızaî beyanlar” VUK’un mükellefin kendi beyanına karşı dava açamayacağını öngören 378. Maddesi hükmü çerçevesinde kalıyor.

Bu konu zaman zaman, “mükellefler düzeltme/pişmanlık beyanlarını ihtirazi kayıtlarla yapabilirler mi?” başlığıyla da tartışıldı. Ama konunun çerçevesi bunu aşmıyor, konunun “mükelleflerin, idarenin yönlendirmesi, talimatı, talebi, baskısı altında görünüş rızası ama özünde metazori şekilde gerçekleştirdikleri işlemlere ilişkin hangi

hukuki korumaya sahiptirler?” başlığıyla tartışılması lazım. Keza, bu konu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin çok önemseydiği “kişinin kendi aleyhine delil üretmeye zorlanmaması” ilkesiyle de yakından ilişkili. Kişileri, dava açamayacakları, bir daha düzeltmeyecekleri yollara girmeye zorlamak açıkça hukuka aykırı elbette. Bu durum bazen baskı, bazen ikna, bazen hatalı bilgilendirme ile de yapılabiliyor. Önemli olan vergi hukukunda çıkmaz sokakların yaratılmaması.

Sonuçta, bu uyuşmazlığın özünü “mükelleflerin kendi çıkarları aleyhine ama görünüşte rızai olarak yaptıkları beyan, başvuru, talep vb. işlemlerin iptali için dava açıp açamayacakları –bu işlemlerin düzeltilmesini talep hakkı her halukarda vardır– konusu oluşturuyor.

Gelir İdaresi Başkanlığı; “VUK Md. 378’in “Mükellefler beyan ettikleri matrahlara ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere karşı dava açamazlar. Bu Kanunun vergi hatalarına ait hükümleri mahfuzdur.” hükmünün açık olduğunu, hükmün açık lafzına bağlı kalınması gerektiğini, diğer bir ifade ile düzeltme

beyannamesine ihtirazi kayıt konulamayacağını, kendiliğinden verilen beyannamelelere karşı dava açılmayacağını” savunuyor.

Mükellefler ise; “Kanun hükmünün, mevcut ihtiyacı karşılamakta yetersiz kaldığını, iade talebinde ihtilaf ve ihtilafsız kısımların ayrıştırılarak her iki grup için ayrı bir yolun izlenmesinin hem hukuka ve hem de mantığa uygun olduğunu, bunun aksinde direnilmesi için bir neden bulunmadığını, iadesine kavuşmak isteyen mükellefin zor durumundan yararlanılmasının hukuk devletine uygun

Detaylı bilgi için:

Çetinkaya Hukuk Ofisi |
www.cetinkaya.av.tr

Tel: +90 212 212 99 55
Fax: +90 212 212 79 71
Mecidiye Cad. Cevher Apt.
No: 3/6 Mecidiyeköy
34387 Şişli – İstanbul

Av. Oğuz ÇETİNKAYA |
oguzcetinkaya@cetinkaya.av.tr

Stj. Av. Ali Özgür KARA |
aliozgurkara@cetinkaya.av.tr

<https://www.facebook.com/CetinkayaHukukOfisi>

http://www.linkedin.com/company/cetinkaya-law-office?trk=hb_tab_compy_id_2305449

düşmediğini, İdarece yönlendirilen, şart koşulan bu beyanların mutata rızai beyanlardan ayrıştırılması ve Kanunda açıkça düzenlenmesinin zamanının geldiğini” savunuyorlar.

Yargı Kararı ve Uyuşmazlığın Akıbeti

İlk uyuşmazlık konuları, “düzeltme/pişmanlık beyanlarına ihtirazi kayıt konulabilir mi?” başlığıyla yaşandı ve bu konuda her iki yönde kararlar çıktı. Bugün itibarıyla baskın görüşün düzeltme/pişmanlık beyanlarına ihtirazi kayıt konulamayacağı yönünde olduğunu söylemek mümkün.

Ancak, İdarenin düzeltme/pişmanlık ve ihtirazi kayıt uyuşmazlığında kazandığı cepheyi genişletmeye başlaması sonrasında

bazı Danıştay kararları, mükelleflerin kendi aleyhlerine vermek durumunda kaldıkları beyanların VUK Md. 378 kapsamında değerlendirilemeyeceği kararları da verdiler.

Sonuçta, uygulamada var olan ama Kanunda düzenlenmeyen bu konu şimdilik yargı kararların rehberliğinde ilerliyor ve her bir durum kendi çözümünü üretiyor. Bu konuda, aklın yolu Gelir İdaresi ile mükellef arasında ortaya çıkan bir anlaşmazlıkta ihtilafı olan ve olmayan konuların rızaen ayrıştırılmasına olanak tanıyan bir düzenleme yapılmasından geçiyor. Ancak, bu yapılan kadar, mükelleflerin İdarenin yönlendirmesi ve zorlamasıyla verdikleri beyanları ile bağlı olmamaları gerektiği hususu evrensel hukuk kuralı olarak geçerliğini sürdürmeli.